

Proces participatie

Zonnepark Nude

Versie 5

15 April 2024

Getting new
energy done.

Inhoud

1 Inleiding	3
2 Procesparticipatie.....	4
3 Lokale meerwaarde	9
4 Communicatie	11

1 Inleiding

De komst van een zonnepark verandert de omgeving en heeft impact op de omgeving en het leven van bewoners. Novar vindt het daarom belangrijk dat er lokaal draagvlak is voor de ontwikkeling van een zonnepark. Participatie is daarvoor een belangrijk middel. Bewoners en lokale partijen worden uitgenodigd om te participeren in het zonnepark zodat er lokaal eigenaarschap ontstaat en er een goed ingepast zonnepark met meerwaarde voor de omgeving wordt gerealiseerd. Dat doen wij door middel van goede communicatie, procesparticipatie en financiële participatie.

Wij onderscheiden drie vormen van participatie die elk van belang zijn voor een gedegen ontwikkelproces, namelijk:

Informeren

De omgeving moet goed geïnformeerd worden over de plannen en de ontwikkelingen. Gedurende het proces houden wij de omgeving en de gemeente goed op de hoogte.

Meebeslissen

Door gezamenlijke planvorming en gelijkwaardige samenwerking ontwikkelen we een zonnepark met maatschappelijke, landschappelijke en ecologische meerwaarde en wordt er draagvlak opgebouwd.

Profiteren

Naast duurzame energie en lokale meerwaarde, zal de omgeving ook financieel participeren zoals afgesproken in het Klimaatakkoord.

In dit participatieplan geven wij aan hoe de omgeving van Zonnepark Nude kan participeren, hoe het participatieproces georganiseerd is en hoe deze tot nu toe is verlopen.

Er is een lang en intensief proces gevoerd dat meerdere jaren heeft geduurd. Hierin zijn bewoners en lokale partijen gesproken en is er uiteindelijk een samenwerking ontstaan tussen de omwonenden uit de eerst cirkel (buurtvereniging de Nu), de grondeigenaren en Novar. De genomen stappen staan beschreven in dit plan, net als de nog te nemen stappen en participatie afspraken en plannen tijdens exploitatie.

2 Procesparticipatie

Tijdens het ontwikkelproces van een zonnepark worden er belangrijke beslissingen gemaakt over bijvoorbeeld de landschappelijke inpassing en financiële participatie. Om het draagvlak voor het plan te vergroten vindt Novar het belangrijk dat lokale belanghebbenden hierover mee kunnen denken en beslissen. Het gaat tenslotte over hun leefomgeving.

De gemeente Rhenen schrijft in haar beleid:

‘Bij procesparticipatie doorloopt de initiatiefnemer (al dan niet in samenwerking met een energiecoöperatie) samen met de omgeving een proces om te komen tot een wenselijke en haalbare vorm van participatie. Er wordt onder andere afgesproken hoe lokaal eigenaarschap wordt geregeld’. *bron: Nadere uitwerking lokaal eigenaarschap (vastgesteld mrt. 22) - gemeente Rhenen*

In aankomend hoofdstuk is beschreven hoe het participatieproces voor zonnepark Nude is verlopen met de aanpak en een aantal belangrijke stappen uitgelicht. In dit proces zijn samenwerkingen met energie coöperaties verkend, maar bij dit project heeft de directe omgeving er specifiek voor gekozen om zelf actief mee te doen en invulling te geven aan participatie. Het participatielogboek en de uitgebreide verslagen van gesprekken, overleggen en bijeenkomsten zijn terug te lezen in de bijlagen.

2021

Samenwerken met Energie Coöperatie Rhenen (ECR)

In 2021 heeft Novar in eerste instantie kennis gemaakt met de lokale Energie Coöperatie Rhenen i.o.. De energie coöperatie heeft als doel om duurzame energie binnen de gemeente te stimuleren en de opbrengsten van grootschalige projecten deels lokaal terug te laten vloeien. Een energie coöperatie is daarom een logische partner om het lokaal eigendom te realiseren. Er werd besloten een verdere samenwerking te verkennen en om het participatieproces met de omgeving samen te starten en vorm te geven.

Keukentafelgesprekken met omwonenden (oktober 2021)

Novar vindt het belangrijk dat direct omwonenden persoonlijk en als eerste worden ingelicht over een initiatief. Daarom zijn er in een vroeg stadium, samen met ECR, 17 huishoudens rondom het plangebied uitgenodigd voor een keukentafelgesprek.. Dit omdat het zonnepark invloed heeft op de directe woonomgeving en direct omwonenden daardoor ook moeten ervaren dat hun belangen zwaarder meewegen dan die van andere bewoners.

Niet alle omwonenden die een uitnodiging ontvingen wilden toen in gesprek. Zij waren overvallen en ontstemt over het plan voor een zonnepark. Uiteindelijk is er met 6 huishoudens een keukentafelgesprek gevoerd. Tijdens deze gesprekken werd de eerste input opgehaald en werden ook de eerste belangen en zorgen duidelijk. Zoals zorgen over waardedaling van de woning, zorgen over de natuur zo dicht bij natuurgebied de Blaauwe Kamer, de wens om de zonnepanelen uit het zicht te halen en het idee om vee te laten grazen onder en tussen de panelen.

Bewonersbijeenkomst in de Blaauwe Kamer (november 2021)

Novar organiseert fysieke bewonersbijeenkomsten voor belanghebbenden en geïnteresseerden uit de omgeving van een beoogd zonnepark, met als doel om te informeren, input te verzamelen, en uit te nodigen voor verdere participatie. Kort na de keukentafelgesprekken hebben Novar en ECR een eerste inloopavond voor bewoners georganiseerd in restaurant de Blaauwe Kamer. Er was nog geen uitgewerkt plan. Het doel was om kennis te maken, te informeren en met elkaar in gesprek te gaan over het initiatief. De opkomst was hoog en de stemming was wisselend. Met name bij direct omwonenden was weerstand.

Veldbezoeken (december 2021 en januari 2022)

Tijdens twee veldbezoeken van Landschap en Ecologiebureau Eelerwoude zijn omwonenden, lokale belangenverenigingen en de gemeente uitgenodigd om deel te nemen. Tijdens deze veldbezoeken werden ecologische en landschappelijke kenmerken van een gebied in kaart gebracht en kon men hierover in gesprek met elkaar en met de adviseurs van Eelerwoude.

2022

Terugtrekken Energie Coöperatie Rhenen (februari 2022)

Tot nu toe trok Novar samen op met Energie Coöperatie Rhenen in het participatieproces. Echter in februari 2022 geeft de coöperatie te kennen dat zij zicht terug trekt uit het project Nude, omdat zij zich eerst wil richten op o.a. ledenwerving en de ontwikkeling van de coöperatie.

Buurtbijeenkomst op de Nude (mei 2022)

Na het terugtrekken van de coöperatie, en nadat Novar omwonenden uitnodigt voor een volgende stap in het participatieproces, vindt op initiatief van direct omwonenden een buurtbijeenkomst plaats met Novar. Ook de wethouder en beleidsmedewerkers van de gemeente waren hierbij aanwezig. Tijdens deze buurtbijeenkomst, waarbij alleen direct omwonenden aanwezig zijn, was veel ruimte en aandacht voor ieders specifieke zorgen en vragen aan Novar. Tijdens deze avond blijkt ook dat omwonenden geen vertrouwen hadden in energie coöperatie Rhenen en dat zij zelf ideeën hebben voor de ontwikkeling van hun omgeving. Zij zijn tegen een zonnepark, maar zijn bereid om in gesprek te gaan, als hun ideeën ook worden besproken. Ook klinkt het geluid dat zij mogelijk zelf voor het lokaal eigendom in het project willen zorgen, als dat een vereiste is vanuit het gemeentelijk beleid.

Oprichting buurtvereniging de Nu (2022)

De buurtbijeenkomst in mei 2022 heeft uiteindelijk geleid tot de oprichting van buurtvereniging de Nu. Bijna alle direct omwonenden aan de Nude en de Afweg zijn lid geworden van de buurtvereniging.

Tijdens verschillende overleggen tussen het bestuur van De Nu en Novar wordt informatie uitgewisseld en worden elkaars belangen en wensen verkend. Er wordt gekeken hoe en op welke voorwaarden er een samenwerking tussen de partijen tot stand kan komen. Uit deze gesprekken blijkt o.a. dat omwonenden het heel belangrijk vinden om zeggenschap te hebben over de invulling en inrichting van het plangebied (hun woonomgeving) en dat zij meer ideeën en wensen hebben dan enkel een zonneveld. De landschappelijke, ecologische en maatschappelijke inpassing van het zonneveld zijn hierbij belangrijke onderwerpen.

Gesprekken met energie coöperatie ValleiEnergie (oktober 2022)

In oktober 2022 wordt er verkennend gesproken met Energie coöperatie Vallei Energie over een mogelijke betrokkenheid bij het project. Hier liggen de belangen en de visie te ver uit elkaar om tot een samenwerking te komen, omdat er anders tegen het lokaal eigenaarschap wordt aangekeken.

De wens van buurtvereniging De Nu

De Nu hecht grote waarde aan hun leefomgeving en vrije uitzicht en ziet het project als een kans om de natuurlijke waarde van het gebied te versterken. De Nu vindt zeggenschap hierover belangrijker dan een groot aandeel financiële participatie via een energie coöperatie. Zij zien de invulling van lokaal eigendom graag door 50% van het plangebied vrij te laten van panelen om hier een meer natuurlijke vorm van landbouw te laten plaatsvinden.

De opbrengsten uit het zonnepark bieden de kans om een plan te ontwikkelen waarin naast de opwek van zonne-energie ook ruimte is voor een transitie naar natuur-inclusieve landbouw, en voor versterking van de lokale ecologie en biodiversiteit.

Naar de wens van De Nu wordt er besloten om het lokaal eigendom een eigen invulling te geven waar zeggenschap voor de directe omgeving centraal staat en waar lokale meerwaarde en financiële participatie belangrijke onderdelen zijn.

2022/2023

Samenwerking De Nu, Novar en Grondeigenaren (oktober 2022 - heden)

Vanaf dat moment start er een samenwerking waarin De Nu, Novar en de grondeigenaren het project verder ontwikkelen. Het uitgangspunt van de drie partijen is om niet alleen tijdens de ontwikkeling, maar ook nadien zeggenschap te behouden over het project. Op deze manier ontstaat de gewenste situatie dat de omwonenden (eerste cirkel) en de grondeigenaren het meest nauw betrokken zijn bij de ontwikkeling en exploitatie én zeggenschap hebben over het project. De uitgangspunten worden vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

Ontwerpsessies en werkgroep-overleggen (oktober 2022 - heden)

Tijdens verschillende overleggen is er gebrainstormd over de landschappelijke inrichting van de projectlocatie en er zijn schetsen door de Nu, Novar en grondeigenaren gemaakt en met elkaar gedeeld. Tijdens een ontwerpsessie zijn er naast de afvaardiging van de Nu en de grondeigenaren, ook een landschapsontwerper en ecooloog aangesloten. Hierbij heeft de landschapsontwerper de landschappelijke en ecologische uitgangspunten toegelicht die uit eerdere studies van het gebied naar voren zijn gekomen. Samen is gezocht naar een inrichting die alle verschillende belangen dient. Het landschapsbureau heeft dit verwerkt in een ontwerp voor een praatplaat en beplantingsvoorstel.

Tijdens verschillende werkgroep overleggen wordt er gewerkt aan een beheerplan voor de agrarische gronden, het financiële participatieplan, de samenwerkingsovereenkomst en de omgang met netcongestie.

Raadsinformatiebijeenkomst (augustus 2023)

Tijdens een informatieavond die georganiseerd wordt door buurtvereniging de Nu worden genodigde raadsleden bijgepraat over het initiatief. Op één van de erven met uitzicht op het plangebied vertelt de buurtvereniging over de belangen van omwonenden en hun wensen en ideeën met betrekking tot de ontwikkeling hun omgeving en lokaal eigendom van het project. Ideeën voor het landschappelijk inpassingsplan worden op grote posters gepresenteerd en er wordt een korte wandeling gemaakt langs het veld. Na afloop is er ruimte voor raadsleden om in gesprek te gaan met buurtbewoners, met de agrariërs en met projectmanagers van Novar. De reacties van de aanwezigen waren erg positief.

2024

Eindoverleg inrichting en beheer (maart 2024)

Het beheerplan van de agrarische gronden is door Novar en de grondeigenaren opgesteld en samen met De Nu verder uitgewerkt. Tijdens een eindoverleg over inrichting en beheer in maart 2024 hebben grondeigenaren, De Nu, Novar en de beleidsambtenaren alle puntjes op de 'i' gezet. Zij zijn het eens geworden over het landschappelijk inpassingsplan en het beheer- en onderhoudsplan van de agrarische gronden, zodat deze belangrijke documenten toegevoegd kunnen worden aan de samenwerkingsovereenkomst en ingediend kunnen worden voor de vergunningsaanvraag.

Presentatie netcongestie (planning mei 2024)

Netcongestie is een belangrijke en actueel thema in de energietransitie en vraagt om oplossingen bij de ontwikkeling van een zonnepark. Het netstation in de omgeving van de Nude zit vol en er zijn dus veel vragen en zorgen vanuit de buurt, maar ook bij de gemeente, hoe Novar hiermee omgaat bij de ontwikkeling van zonneparken en specifiek bij zonnepark

Nude. Er wordt een presentatie voorbereid waar Wannes Deville, Senior Grid Specialist bij Novar, uitleg geeft. Zowel het bestuur als leden van de Nu zijn uitgenodigd, evenals ambtenaren en raadsleden van de gemeente Rhenen.

Buurtinformatiebijeenkomst (planning mei 2024)

In de afgelopen periode heeft het bestuur aan de leden van De Nu regelmatig een update gegeven een hun toestemming gevraagd voor bepaalde beslissingen.

Voordat de samenwerkingsovereenkomst tussen de Nu, Novar en de grondeigenaren definitief getekend wordt, zal het bestuur van De Nu een bijeenkomst voor de buurt organiseren, waarin toestemming voor het tekenen gevraagd wordt, en waar alle informatie over het zonnepark nog een keer gepresenteerd wordt.

Openbare informatiebijeenkomst (planning mei 2024)

De Nu en Novar zullen samen via een openbare informatie bijeenkomst een eindpresentatie organiseren voor de brede omgeving. Tijdens deze bijeenkomst wordt geïnformeerd over het plan dat is ingediend voor de vergunningsaanvraag, over het (doorlopen) proces en over de mogelijkheid om financieel te participeren. Er wordt over de bijeenkomst gecommuniceerd via de buurtvereniging, via advertenties in lokale nieuwsbladen en via de projectpagina. Lokale belangenverenigingen zullen per mail uitgenodigd worden.

Jaarlijkse schouw (tijdens exploitatie)

In de samenwerkingsovereenkomst tussen De Nu, Novar en de grondeigenaren is een jaarlijkse schouw afgesproken voor tijdens de exploitatiefase. Dit is een jaarlijkse controle ronde over het plangebied waarbij gekeken wordt naar de akkerranden, sloten, hagen, knotbomen, fruitbomen en graszones, en besproken en getoetst worden aan de hand van de beheerplannen. Er wordt teruggeblikt op de activiteiten van afgelopen jaar, Er wordt globaal gekeken naar het geheel, en er wordt specifiek gekeken naar de werkzaamheden en activiteiten die voor aankomend jaar op de planning staan.

Het doel van de jaarlijkse schouw is om vast te stellen of er uitvoering is gegeven aan het plan zoals opgesteld in de vergunning; of het plan de gewenste uitkomsten heeft; en of er aanpassingen nodig zijn in het plan.

Bij de jaarlijkse schouw zijn aanwezig: De grondeigenaren (agrariërs), verantwoordelijke(n) vanuit de gemeente, een specialist namens De Nu, verantwoordelijke(n) vanuit Novar/Klaer.

3 Lokale meerwaarde

3.1 Werkgelegenheid

Novar en de Nu willen zoveel mogelijk de lokale bedrijven betrekken bij het zonnepark. Novar zal in samenwerking met de Nu een informatieavond organiseren voor ondernemers die interesse hebben om werkzaamheden te verrichten. Door Novar zal per fase van het project een overzicht van werkzaamheden opgesteld worden en er zal per fase een uitvraag gedaan worden (bouwphase, exploitatiefasen, ontmantelingsfase). Ondernemers kunnen zich vervolgens melden met een plan en een offerte, waarna degene met de beste prijs-kwaliteits-verhouding de opdracht mag uitvoeren.

Voor lokale werkgelegenheid kan er gedacht worden aan:

- Montage hekwerk
- Ontwerp informatiebord
- Schoonmaak faciliteiten
- Technisch werk (kabels en bouten controleren)
- Beveiliging
- Groenwerk
- Groenonderhoud

3.2 Educatie

Een zonnepark is een uiterst moderne elektrische productie-installatie en biedt daarom uitstekende educatieve mogelijkheden. Het is onderdeel van een wereldwijd, cruciaal onderwerp, namelijk klimaatverandering. Wij zetten ons in om onze kennis te delen en anderen te inspireren bij te dragen aan de energietransitie.

Informatiebord

Bij de ingang van het zonnepark wordt een informatiebord geplaatst om men te informeren over het zonnepark. Op het informatiebord staat informatie over bijvoorbeeld de energieopwekking, de bijdrage aan duurzaamheid en de unieke kenmerken van het project.

Stages en afstudeeropdrachten

De ontwikkeling van een zonnepark is een interessant proces en hier valt veel over te leren tijdens bijvoorbeeld een stage of een afstudeeropdracht. Ook als het zonnepark af is en groene stroom produceert valt er veel te leren voor studenten van MBO/HBO en academisch onderwijs. Zo kun je op een zonnepark leren hoe de techniek van een zonnepark werkt en geoptimaliseerd kan worden en heeft Novar twee ecologie studenten in dienst die de biodiversiteit op alle zonneparken monitoren. Zonnepark Nude zal één van de eerste zonneparken zijn waar ook ruimte is voor natuur-inclusieve landbouw, en er wordt een perceel ingericht met een innovatieve agri-PV opstelling. Dit biedt mogelijkheden voor stages en onderzoek in dit werkveld.

Ecologisch onderzoek op zonnepark Roodehaan

Schoolinitiatieven

Schoolinitiatieven met basisscholen en middelbare scholen kunnen een bijdrage leveren aan de kennis van kinderen en jongeren over duurzaamheid en de energietransitie. Zo geeft Novar regelmatig een gastles of rondleiding op een basisschool, en heeft Novar bijvoorbeeld eens een simulatie-game georganiseerd voor studenten van de universiteit Groningen.

Joran Kuperus, assetmanager bij Novar, vertelt basisschoolkinderen over de werking van een zonnepark

Rondleidingen

Novar organiseert regelmatig rondleidingen op haar zonneparken. Mensen die werkzaam zijn in de energietransitie en nog niet eerder een zonnepark hebben bezocht, kunnen zo meer inzicht krijgen in de landschappelijke, ecologische en technische inpassing van zonneparken. Aangezien we een unieke samenwerking hebben met de buurtvereniging en op een gebiedsgerichte manier invulling hebben gegeven aan lokaal eigendom, merken we nu al dat er veel wordt geïnformeerd naar het project.

Daarnaast merken we dat we als Novar veel gevraagd worden voor rondleidingen en informatiebijeenkomsten, aangezien we graag pionieren als het gaat om nieuwe ontwikkelen. Zo worden er momenteel veel rondleidingen gegeven op ons Zonthermiewarmtepark Dorkwerd, dat het grootste zonnewarmtepark van Nederland wordt.

4 Communicatie

Voor een succesvolle ontwikkeling is het van belang dat de omgeving goed geïnformeerd is en zich goed geïnformeerd voelt. Belanghebbenden en geïnteresseerden worden tijdens de ontwikkeling, bouw en exploitatie op de hoogte gehouden van de plannen en ontwikkelingen. De boodschap is gericht op inspraak en samenwerking.

4.1 Communicatiemiddelen

Er wordt gebruik gemaakt van verschillende communicatiemiddelen om zo veel mogelijk mensen te bereiken.

Projectpagina

Er wordt een projectpagina aangemaakt op www.novar.nl. Op deze pagina wordt actuele informatie gedeeld en is eerder gedeelde informatie beschikbaar. Men kan zich hier inschrijven voor de digitale nieuwsbrief en contact opnemen met de projectmanager.

Lokale kranten

Belangrijke aankondigingen worden ook in lokale kranten geplaatst. Dit geeft extra zekerheid dat bewoners op de hoogte zijn van de plannen. Daarnaast wordt er een breder publiek bereikt die verder reikt dan de omgeving rondom het zonnepark. Dit zal Novar altijd in samenspraak met buurtvereniging de Nu doen, aangezien zij goed op de hoogte zijn van de lokale omgeving.

Digitale nieuwsbrief

Geïnteresseerden kunnen zich tijdens de informatiebijeenkomst of via de projectpagina aanmelden voor een digitale nieuwsbrief over het zonnepark. Via deze nieuwsbrief kunnen wij geabonneerden actief op de hoogte houden van de ontwikkelingen over en op het zonnepark.